Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət Nazirliyi

F. Köçərli adına Respublika
Uşaq Kitabxanası

Uşaqlar sabahımızın təminatıdır..

1-iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibətilə mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin şəhər, qəsəbə, kənd kitabxana filialları üçün metodik vəsait

Bakı-2022

Tərtibçi: **Ülkər Cabarova**

İxtisas redaktoru və buraxılışa məsul: **Şəhla Qəmbərova**
Əməkdar Mədəniyyət işçisi

Redaktor: **Ruhiyyə Məmmədli**

“Uşaqlar sabahımızın təminatıdır”.– 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibətilə mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin şəhər, qəsəbə, kənd kitabxana filialları üçün hazırlanmış metodik vəsait / Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi, F.Köçərli ad. Respublika Uşaq Kitabxanası; tərt.ed. N.Məcidova ixt.red. və burax. məsul Ş. Qəmbərova; red. R.Məmmədli - Bakı: F. Köçərli ad. Respublika Uşaq Kitabxanası, 2022. – 51s.

©F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası, 2022

Tərtibçidən

1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiə günüdür. Uşaq insan ömrünün bəzəyi, ailənin səadəti, xalqın sabahıdır. “Uşaqlar bizim gələcəyimizdir” deyimi də çox səslənmiş, olsa belə, həmişə, bütün zamanlarda aktual və mənalıdır.

Dövlətimiz hər zaman öz qayğısını uşaqlardan əsirgəməmiş, körpələrin azad, firavan yaşaması üçün həmişə zəruri addımlar atılmışdır. Respublikamızda uşaqların sosial və hüquqi müdafiəsi ilə bağlı məsələlər Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və bir sıra qanunverici və normativ-hüquqi aktlarla tənzimlənir. Sabahımız olan uşaqlara qayğı və diqqət hər bir dövlətin siyasətində önəmli yer tutur, çünki hər bir xalqın, millətin gələcəyi uşaqlardır. Azərbaycan dövləti də daim uşaqların sağlam böyüməsi, yaxud yaxşı oxuması və hərtərəfli inkişafının qayğısına qalmışdır.

Körpə qığıltısını ən gözəl himn, ana laylasını ən əziz nəğmə adlandıranlar heç bir ritorika və pafosa yol verməyiblər. Uşaq insan ömrünün bəzəyi, ailənin səadəti, xalqın sabahıdır. “Uşaqlar bizim gələcəyimizdir” deyimi də çox səslənmiş, olsa belə, həmişə, bütün zamanlarda aktual və mənalıdır.

Bu vəsait mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin şəhər, qəsəbə, kənd kitabxanaları üçün nəzərdə tutulmuşdur. Bu metodik vəzait BMT-nin Uşaq Hüquqları Konvensiyası, həmçinin insan hüquqları bazasında uşaq hüquqlarının öyrənilməsi və tədrisinin həyata keçirilməsi haqqında məlumatları özündə əks etdirir.

Giriş

Fəxr edirəm ki, bizim Azərbaycanın gözəl, göyçək, istedadlı balaları, övladları var. Fəxr edirəm ki, Azərbaycanın gələcəyi bu qədər gözəl təməl əsasında qurulur. Siz bugünkü həyatınızla, təhsilinizlə, Öz istedadınızı inkişaf etdirməklə Azərbaycanın gələcəyinin binasını qurursunuz, böyük binanı qurursunuz. Müstəqil Azərbaycanın, daim müstəqillik içində yaşayan Azərbaycanın böyük binasını qurursunuz.

Ulu öndər Heydər Əliyev

Uşaqlar insan hüquqları subyekti olaraq beynalxalq səviyyədə diqqət mərkəzindədirlər. Onların problemlərinin həlli, hüquqlarının və ən yaxşı maraqlarının müdafiəsi milli və beynəlxalq səviyyədə 10 dekabr 1948-ci ildə isə BMT-də Ümumdünya İnsan Bəyannaməsi qəbul edildi və dünyadaki bütün insanların malik olduqları əsas hüquqların həm da uşaqlara şamil olunduğu bəyan edildi. Bu baxımdan 1950-ci ildə Uşaq hüquqlarına dair ilk sənədin layihəsi hazırlandı. BMT-nin üzvü olan dövlətlərin nümayəndələri bir neçə il onu müzakirə etdilər. Beləliklə də, mövcud uşaq hüquqları ideyaları öz inkişaf mərhələsinə qədəm qoydu. 20 noyabr 1959-ci ilda isə uzun sürən müzakirələrdən sonra BMT tərəfindən Usaq Hüquqları Bəyannaməsi qəbul edildi. Bu bəyannamə bütün dövlətlər üçün tövsiyə xarakteri daşıyırdı, ölkələrin milli qanunvericiliyinə təsir etmir və on hüququ özündə birləşdirirdi. Bəyannamə dövlətlər tərəfindən qəbul edilmir və sənəd qarşısında hər hansı öhdəlik götürülmür, sadəcə üzv dövlətlər öz ölkələrində həmin tövsiyədən faydalanırlar. Hər halda onların gələcək fəaliyyət istiqamətləri üçün tövsiyə xarakteri daşıyan bu sənəd uşaq hüquqlarının inkişafı üçün yeni mərhələ açdı. BMT-nin təşəbbüsü ilə 1979-cu il dünyada “Uşaq ili” kimi qeyd olundu. Hər yerdə uşaq hüquqları barəsində danışıldı, bu barədə müzakirələr

keçirildi. Uşaqların mənafeyi naminə, bu hüquqların daha detallı işlənib hazırlanmasını və ən əsası, onları məcburi hüquqi qüvvə daşımasını getdikcə daha çox insan arzulamağa başladı. Bu isə özlüyündə insan zəkasında yeni baxışların yaranmasına, yeni dövrün formalaşmasına təkan verdi. Nəhayət 20 noyabr 1989-cu ildə BMT-nin Baş Məclisi Uşaq hüquqları haqqında Konvensiyanı yekdilliklə qəbul etdi. O vaxtdan indiyədək bütün dünya dövlətləri (yalnız ikisi, ABŞ və Somali istisna olunmaqla) bu Konvensiyanı qəbul etmişdir. Konvensiyanı imzalamaqla onlar öz ölkələrini uşaq hüquqları sahəsində maarifləndirməyə, bu hüquqları öz ölkələrində tətbiq etməyə, o cümlədən uşaqların müdafiəsinə xüsusi diqqət yetirməyi öz üzərilərinə öhdəlik götürdülər. Konvensiya 1990-cı ildə 20 dövlətin ratifikasiyasından sonra qüvvəyə mindi və imzalanmaq üçün bütün dövlətlərə açıq elan olundu. UHK artıq 191 ölkə yəni BMT-nin tərkibində olan ABŞ və Somali istisna olmaqla bütün ölkələr tərəfindən ratifikasiya olunmuşdur. ABŞ milli qanunvericiliyinin uşaqlar üçün daha geniş hüquqlar nəzərdə tutduğunu, Somali isə ölkəsində müharibə va münaqişələrin davam etdiyindən uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dair öhdəlikləri yerinə yetirə bilməyəcəyini bəyan edərək UHK-na qoşulmamışdır. Azərbaycan 2 mart 1992-ci il tarixdə BMT-yə üzv olmuş, həmin il UHK-ya qoşulmuş və ilk hesabatını 1995-ci ildə Uşaq Hüquqları Komitəsinə təqdim etdikdən sonra 1997-ci ildə həmin qurum hesabata baxaraq Azərbaycan hökumətinə yekun tövsiyələrini vermişdir. Ölkəmiz öz ikinci va üçüncü birləşdirilmiş hesabatlarını isə 2004-cü ilin əvvəlində təqdim etmiş, son hesabat üzrə 2006-cı ilin yanvar ayında Komitə ölkəmizə tövsiyələrini göndərmişdir.

Uşaq Hüquqları Konvensiyasının bölündüyü kateqoriyalar

Yaşamaq hüquqlari: Bu kateqoriyaya uşaqların yaxşı yaşamaq və bunun üçün lazımi tələbatları təmin etmək hüquqları aiddir. Bura adekvat yaşayış standartları: qida, sığınacaq va tibbi yardıma malik olmaq kimi hüquqlar aiddir.

Müdafiə hüquqları: Bu hüquqlar uşaqların müxtəlif növ zorakılıq və istismardan qorumalarını, onların pis rəftar və hörmətsizlikdən müdafiəsindən ibarətdir. Məsələn: qaçqın və məcburi köçkün uşaqlara xüsusi qayğının göstərilməsi, zorakılıq, cəzalandırma, hərbi münaqişələrə cəlb edilmə, uşaq əməyinin istismarı və digər hallardan uzaq tutulma və qarşısının alınması kimi məsələləri əhatə edir.

İnkişaf hüquqları: Bu hüquqlar uşaqların öz potensiallarının tam inkişafına olan ehtiyaclarını təmin edir. Buraya, təhsil hüququ, istirahət hüququ, mədəni tədbirlərə cəlb edilmək və iştirak etmək, məlumat əldə etmək, fikir, vicdan və din azadlıqları və s. aiddir.

İştirak hüquqları: Bu hüquqlar uşaqlara yaşadıqları cəmiyyətin həyatında fəal iştirak etməyə, assosiasiya və təşkilatlarda birləşmək imkanı yaradır. Bunlar: fikir və söz azadlığı, ictimai təşkilatlarda birləşmək və assosiasiyalar yaratmaq, dinc yığıncaqlar keçirmək və s. məsələləri əhatə edir.

Ölkə Prezidentin 28 dekabr 2006-cı il tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasında İnsan Hüquqlarının müdafiəsi üzrə Milli Fəaliyyət Planının və bu sənədin məntiqi davamı olaraq 27 dekabr 2011-ci il tarixdə Azərbaycan Respublikasında İnsan hüquq va azadlıqlarının müdafiəsinin səmərəliliyini artırmaq sahəsində Milli Fəaliyyət Proqramının qəbul edilməsi uşaq hüquqlarının səmərəli şəkildə həyata keçirilməsinə böyük tövhə verməkdədir. Qəbul edilmiş bu sənədlərdə uşaq hüquqlarının təbliği və müdafiəsi

ilə bağlı bir sıra mühüm bəndlər, o cümlədən ümumtəhsil məktəblərində uşaq hüquqlarının pilləli tədrisinin inkişaf etdirilməsi daxil edilib. 2012-ci il 8 may tarixdə isə ölkə Prezidentinin fərmanı ilə "Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dövlət nəzarəti qaydası" da təsdiq edilib. Dövlət nəzarətinin məqsədi uşaqların Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyən edilmiş hüquqlarının və mənafelərinin qorunması, uşaq hüquqlarının təmin edilməsi üçün əlverişli mühit yaradılması, uşaq hüquqlarının pozulmasına səbəb olan halların aradan qaldırılması və səbəb ola biləcək halların qarşısının alınmasıdır.

Uşağın maraqlarının daha yaxşı təmin edilməsi prinsipinə dair qərarların çıxarılması

Uşağın maraqlarının daha yaxş təmini prinsipinə dair qərarların çıxarılması zamanı aşağdakılar nəzərə alınmalıdır:

1. Onların müdafiəsinə əmin olmaq - fiziki və hüquqi cəhətdən:
2. Onlara göstərilən qayğı həm fiziki həm də mənəvi inkişafa

imkan yaradir;

3. Onların ardıcıl inkişafını təmin edir (sosial, psixoloji, təhsil və fiziki inkişaf və onların yaxın və uzaq nəticələri)
4. Onların qabiliyyət va imkanlarını nəzərə alaraq, qərarların çıxarılması prosesində iştirak etməsinin təmini.
5. Onların şifahi və təhlüksizliyini hər şeydən üstün tutmaq.

Uşaqlar nə üçün öz hüquqlarını bilməlidirlər?

Hər bir cəmiyyət istəyir ki, onun uşaqları böyüyərək məsuliyyətli və layiqli vətandaş kimi yetişsinlər və cəmiyyətin inkişafında öz əvəsiz rollarını oynaya bilsinlər. Lakin hələ də dünyanın çox yerlərində uşaqlar öz hüquqlarından məhrum olur və ya onlardan istifadə edə bilmirlər. Bunun nəticəsində də sözün əsl mənasında, tam inkişaf və iştirakdan məhrum olurlar.

Həm inkişaf etmiş, həm da inkişafda olan ölkələrdə uşaqlar hər gün küçə pozuntuları, narkotik maddələrdən məcburi istifadə, zorakılıq və s. təzyiqlərə məruz qalır. Onlar çox vaxt uzunmüddətli işlərdə istirahətsiz çalışır, buda onların səhhətlərinə mənfi təsir göstərir. Bütün dünyada milyonlarla uşaq tam təhsil almaqdan məhrum olur. Bu proses xüsusilə əlil, etnik milliyətlərdən olan uşaqlara daha kəskin təsir göstərir.

Hələ da çoxlu sayda uşaq əslində qarşısı alına bilən xəstəliklərdən ölür. Yeməməzlik, sanitar qaydalara riayət olunmaması və təmiz suyun çatışmazlığı böyük problem kimi qalmaqdadır.

Bir çox ölkələrdə məktəb yaşlı uşaqlar hərbi qruplara qoşulmağa, zorakılığa və cəzaya məruz qalır, hüquqi qanunvericilik bazasının zəifliyindən əziyyət çəkirlər. Hüquq və ehtiyacları ödənilməyən uşaqlar layiqli, məsuliyyətli vatandaş olub digərlərinin hüquqlarına da hörmət etməyəcəklər.

Keçiriləcək tədbirlər

Uşaqlar bizim gələcəyimizdir və ölkəmizin gələcəyi onların əlindədir, onları müdafiə etmək hər bir kəsin borcudur. Dünyanın əksər ölkələrində olduğu kimi Azərbaycanda da uşaq hüquqlarının təmin olunması, onların istedadının üzə çıxarılması istiqamətində silsilə tədbirlər həyata keçirilir. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin məqsədyönlü siyasətini uğurla davam etdirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin, habelə Birinci vitse-prezident, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti xanım Mehriban Əliyevanın böyük diqqəti nəticəsində, digər hüquqlarla yanaşı, uşaq hüquqlarının müdafiəsinə və təbliğinə yönəlmiş mühüm tədbirlər həyata keçirilir. Bu sahədə genişmiqyaslı işlər, fondun həyata keçirdiyi layihələr məhz uşaqların fiziki və mənəvi sağlamlığı, yetkin bir şəkildə formalaşması istiqamətində böyük işlər görülür.

Belə tədbirlərin keçirilməsində F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası həmişə fəal iştirak etmişdir. F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü ilə əlaqədar hər il olduğu kimi, bu il də tədbirlər planı hazırlanmışdır. Belə tədbirlər planın geniş və maraqlı olması üçün metodist əlindən gələn köməkliyi göstərir. Bunun üçün metodist öncədən məktəb və bağçalarla əlaqə saxlamalı, uşaqları kitabxanada keçirilən hər bir tədbirə dəvət etməlidir. Uşaqlar bizim sabahkı hakimlərimizdir, bizim dünyagörüşümüzün, əməllərimizin tənqidçiləridir. Məhz buna görə də belə tədbirlərin həyata keçirilməsi istiqamətində əlimizdən gələni etməliyik.

F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında “Uşaqların səsi” adlı əyləncəli musiqi müsabiqəsi həyata keçirildi. Musiqi müsabiqəsini təşkil etməkdə məqsəd uşaqları ilk növbədə uşaq mahnıları ilə tanış etmək və onların vaxtlarını əyləncəli keçirməklə, xoş hal-əhval yaratmaqdan ibarət idi. Tədbirdə

adlarını qeyd etdiyimiz mahnılar uşaqlar tərəfindən ifa edilə bilər.

Məsələn: “Qırmızı şar”, “Oyun oyuncaqlarım”, “Oynaq topum”, “Nənəm evdə qalıb tək”, “Nağara”, “Mənim gülüm”, “Mənim dəcəl buzovum”, “Məktəbə yazdırsana”, “Kukla” “İdman” “Heyvanların qonaqlığı”, “Baxçamız Bizim”, “Gəmi” “Uşaqlar sevinsin həmişə”, “Vətənim” “Can bala can”, “Şən mahnı”, “Qatar gəlir uzaqdan”, “Əziz ana can ana”, “Kəndimiz”, “Bip Bipin nəğməsi”, “Alqışla”, “Çinarlar”, “Güllərim”, “Hər yerdən vətən yaxşı”, “Yağsana qar”, “Topumun 7 rəngi var”, “Salam ay gözəl yay”, “Nənəm nənəm, ay nənəm”, “Sülh nəğməsi”, “Qızıl lalədir adım” , “Nar giləsiyəm”, “Oyan oğlum” və.s Gəlin musiqisi Oktay Rəcəbov, sözləri Məmməd İsmayılova aid olan "Uşaqlar sevinsin həmişə" mahnısını sizlərə təqdim edək.

I iştirakçı

Bu dünya hamıya beşikdir,
Bu dünya hamıya anadır.
Uşaqlar dünyanın sabahı,
Uşaqlar sabaha can atır.

Nəqərat:

Arzular gül açıb güllənsin.
Torpaqlar sevinsin həmişə
Günəşə dil açıb dillənsin,
Uşaqlar sevinsin həmişə.

II iştirakçı

Sülh olsun, yer üzü gül olsun,
Uşaqlar böyüsün firavan,
Günəşin nuruyla yuyulsun,
Bu yerlər, bu göylər, bu cahan.

Nəqərat:

Arzular gül açıb güllənsin.
Torpaqlar sevinsin həmişə
Günəşə dil açıb dillənsin,
Uşaqlar sevinsin həmişə.

III iştirakçı

Böyüklər, bəs kimdən sorulsun,
Cavabı suallı uşaqlar,
Beləcə böyüyüb boy atsın,
Atalı-analı uşaqlar.

Nəqərat:

Arzular gül açıb güllənsin.
Torpaqlar sevinsin həmişə
Günəşə dil açıb dillənsi
Uşaqlar sevinsin həmişə.

Metodist uşaq mahnılarının tarixi, onun uşaqlar üçün səciyyəvi olan sağlam gülüş, məzhəkə və zarafat əsasında formalaşmasından söhbət açır. Uşaqların sevimli mahnısı olan "Cücələrim" mahnısının tarixi haqqında qısa və maraqlı məlumat verir. O, qeyd edir: "Cücələrim" in qəribə taleyi olub. Mahnı yazılandan düz 10 il sonra məşhurlaşıb. 1949-cu ildə bəstəkar Qəmbər Hüseynli o dönəmlər uşaq şeirləri yazan Tofiq Mütəllibova bir musiqi dinlədir və ondan bu musiqiyə söz yazmasını xahiş edir. Mahnının ilk ifaçısı, Arif Qazıyev olmuşdur. Mahnının ulduzu düz 10 il sonra parlayır. 1959-cu ildə Moskvada keçirilən Azərbaycan incəsənəti dekadasında "Cücələrim"i aktrisa Suğra Bağırzadə

oxuyur. Mahnı tezliklə dillər əzbərinə çevrilir, sovetlər məkanını aşaraq bütün dünyaya yayılır. Müxtəlif dillərə çevrilir. Hətta “Dünyanın ən yaxşı uşaq mahnıları” albomuna daxil edilir. Cücələrim" dünyanın bir sıra dillərində uşaqların dilinin əzbəri olan mahnılardan biridir. Uşaqların sevimlisi olan "Düşərsən, əlimə" silsilə cizgi filminin seriyalarından birində də bu mahnı məhz Azərbaycan dilində səslənir.

https://az.wikipedia.org/wiki/C%C3%BCc%C9%99l%C9%99rim_(mahn%C4%B1)

Xüsusi kostyumda olan iştirakçılar səhnəyə çıxıb xorla “Cücələrim" mahnısını ifa etməyə başlıyırlar.

Cib-cib cücələrim.
Cib-cib-cib-cib cücələrim.
Mənim qəşəng cücələrim,
Tükü ipək cücələrim.

Gözləyirəm tez gəliniz,
Göy çəməndə dincəliniz.
Ay qəşəng cücələrim,
Tükü ipək cücələrim,
Mənim göyçək cücələrim.

Cib-cib cücələrim.
Cib-cib-cib-cib cücələrim.

Nə yesəniz mən verərəm,
Su verərəm, dən verərəm
Ay qəşəng cücələrim,
Tükü ipək cücələrim,
Mənim göyçək cücələrim.

Cib-cib cücələrim.
Cib-cib-cib-cib cücələrim.

Arzum budur boy atasız,
Ananıza tez çatasız.
Ay qəşəng cücələrim,
Tükü ipək cücələrim,
Mənim göyçək cücələrim.

Görkəmli şəxsiyyətlərin uşaqlar haqqında söylədikləri fikirlər

Uşaqlar bizim sevincimiz, xoşbəxtliyimiz, cəmiyyətin gələcəyidir. Ona görə də hər bir insanpərvər cəmiyyətdə uşaqlara daimi xüsusi qayğı, xüsusi diqqət göstərilməlidir.

Heydər Əliyev

Uşaqlarımızın hərtərəfli şəxsiyyət və ölkəmizin layiqli vətəndaşı olaraq formalaşmaları müstəqil Azərbaycan Respublikasının dövlət uşaq siyasətinin aparıcı istiqamətini təşkil edir.

İlham Əliyev

Uşaqları sevən həyatı da sevər.

Fyodor Dostoyevski

Övladlarınızı dövrünüz üçün deyil, onların dövrü üçün yetişdirin.

Hz.Əli

Tərbiyə ana qucağından başlar körpəyə söylənən hər kəlmə, onun şəxsiyyət binasına qoyulan bir kərpicdir.

Namiq Kamal

Kiçik uşaqların dərdini kiçik görməməli.

Əbülqasım Firdovsi

Uşaqlarına susmağı öyrət, danışmağı onlar özü də öyrənə bilər.

Bencamin Franklin

Saxsıdakı bir çiçək belə, yaşamaq üçün diqqət və sevgiyə ehtiyac duyduğu halda, bir uşağın sadəcə qarnının tox olması, isti bir evinin olması sağlam şəkildə böyüməsi üçün yetərlimidir?

Naşide Gökbudak

Uşaqda təmiz, idrakı qüvvələrdən ən əvvəl utanmaq, həya əlamətləri özünü göstərir. Deməli, diqqət edilməli, fikir verilməlidir: əgər uşaq həyalıdırsa, əksər halda başını aşağı salıb sırtıqlıq etmirsə, bu, onun nəcibliyinə sübutdur; bu, o deməkdir ki, onun nəfsi çirkin əməllərdən ikrah edib, gözəl işlərə meyl göstərir, bu əlamət həmin istedadın uşaqda olduğuna dəlalət edir. Belə isə həmin uşağın tərbiyəsinə xüsusi fikir verməli, heç bir şeyi əsirgəməməli, istedadın sönüb getməsinə yol verilməməlidir.

Nəsirəddin Tusi

Kim ki, heç vaxt uşaq olmayıb, heç vaxt böyük də olmayacaq.

Çarli Çaplin

İnsanlar uşaqkən daha xoşbəxt olurlar, çünki hər zaman olduqları kimi davranırlar.

Platon

Uşaqlar məktəbdə öyrənmək üçün deyil, qiymət almaq üçün oxuyurlar.

Nəticədə zehni çöp bilgiylə doldurulmuş 'savadlı' gənclər öyrəndiklərinin mində birini belə həyatda istifadə edə bilmir.

Səbuhi Quluzadə

Nə vaxtsa olduğun və hələ də daxilində mövcud olan uşağın səsinə qulmaq asmaq lazımdır. O, sehirli anlara çatmağa səbəb olur. Bəli, biz onun hönkürtüsünü kəsə bilərik, amma onun səsini boğmaq - əsla.

Paulo Koelyo

Uşağı bütə döndərmək olmaz, yoxsa böyüyəndə qurbanlar tələb edər.

Üzeyir Hacıbəyli

1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü ilə bağlı kitabxanalarda rəsm müsabiqəsinin təşkili də məqsədəuyğundur. Müsabiqə üçün uşaqlara 10 gün müddətində bu mövzuda rəsm əsərləri çəkmək tapşırılır. Ən yaxşı rəsm əsəri kitabxananın rəhbərliyi tərəfindən mükafatlandırılır.

Kitab sərgisi

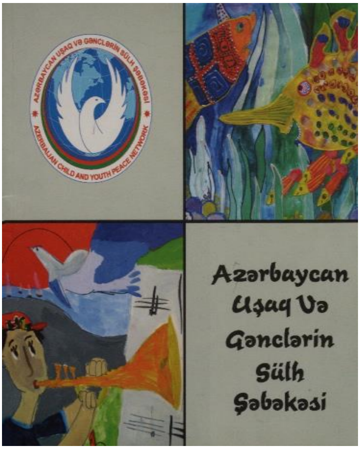

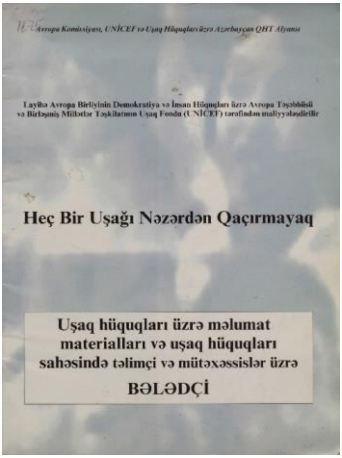

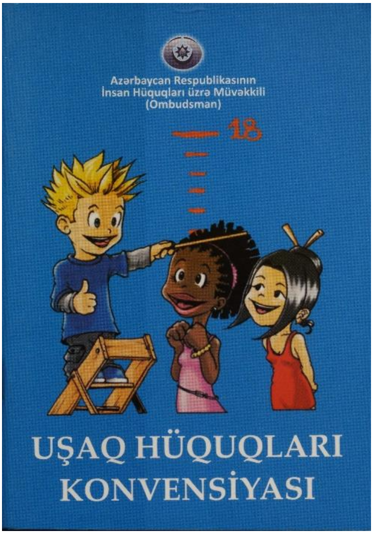

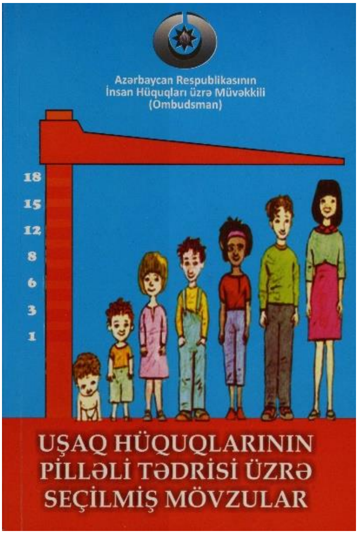

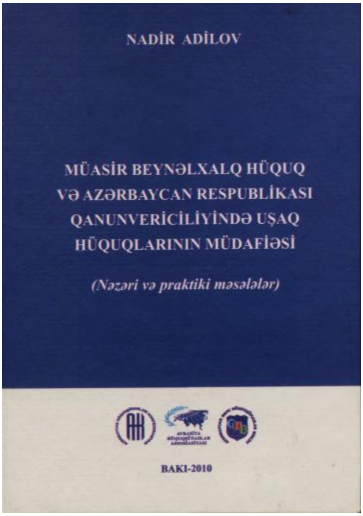
NADİR ADİLOV
MÜASİR BEYNƏLXALQ HÜQUQ VƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI QANUNVERİCİLİYİNDƏ UŞAQ HÜQUQLARININ MÜDAFİƏSİ
(Nəzəri və praktiki məsələlər)
BAKI-2010

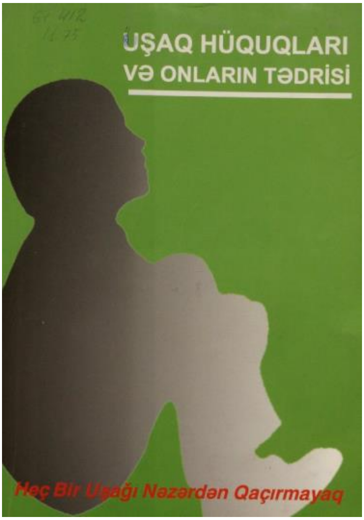
UŞAQ HÜQUQLARI
VƏ ONLARIN TƏDRİSİ
Heç Bir Uşağı Nəzərdən Qaçırmayaq

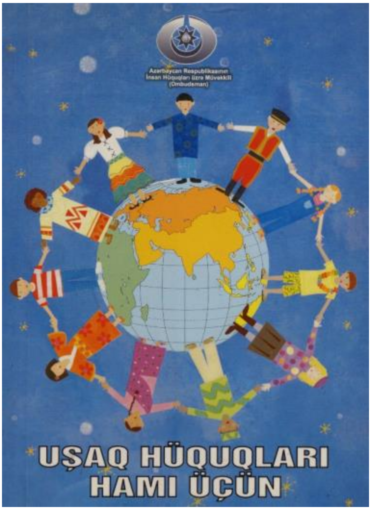
Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman)
UŞAQ HÜQUQLARI
HAMI ÜÇÜN

"ÜMİDLİ GƏLƏCƏK" GƏNCLƏR TƏŞKİLATI
İNSAN VƏ UŞAQ HÜQUQLARININ AVROPA VƏ BMT SİSTEMİ ÇƏRÇİVƏSİNDƏ MÜDAFİƏSİ MEXANİZMLƏRİ
Механизмы защиты прав человека и ребёнка в рамках Организации Объединенных Наций и Совета Европы
Avropa Şurası

“Uşaq- hüquq dünyasında” adlı tədbir 1 iyun 2022-ci il tarixində F.Köçərli adına Respublika uşaq kitabxanası, Binəqədi rayonu 267 nömrəli məktəb liseyinin 5- ci sinif şagirdləri ilə Uşaq hüquq aylığı çərçivəsində “Uşaq- hüquq dünyasında” adlı tədbir keçirdi. Tədbirdən əvvəl kitabxananın rəhbərliyi tədbiri açaraq “1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü” münasibətilə uşaqları təbrik etdi, onlara xoş arzularını çatdırdı. Azərbaycanda uşaq problemləri həllinin dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir. Ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən əsası qoyulmuş dövlət uşaq siyasəti ölkəmizdə daim uşaqların hərtərəfli və ahəngdar inkişafının təmin edilməsinə yönəlmişdir. Daha sonra oxucular kitabxanada təşkil olunmuş “Mənim hüquqlarım məni qoruyur” adlı sərgi ilə tanış oldular. Ombudsman aparatının nümayəndələri şagirdlərə uşaq hüquqları haqqında geniş məlumat verdi. Tədbirdə şagirdlər müxtəlif maarifləndirici uşaq hüquqlarına dair tapşırıqları xüsusi fəallıqla yerinə yetirdilər. Qeyd edək ki, tədbir şagirdlərin uşaq hüquqi biliyinin artırılmasına yönəlmişdi. Tədbirdə məktəblilər 2 saatlıq əyləncəli proqramla çıxış etdilər. Uşaqların təqdim etdiyi bədii kompozisiya, nağıl qəhrəmanlarının çıxışları, şən oyunlar uşaqların sevincinə sevinc qatdı. Uşaq evinin sakinləri balacaların

ifasında təqdim olunan Misir şahzadəsi Kleopatranın nağılını heyranlıqla izlədilər. Müxtəlif musiqilər səsləndi. Uşaqlar da öz bacarıqlarını nümayiş etdirib, rəqslərlə çıxış etdilər.Tədbir iştirakçıları daim qayğıya, diqqətə və xoş bir təbəssümə ehtiyacı olan uşaqlara gözəl gün yaşatdılar. Tədbirdə uşaqlara hədiyyələr təqdim edildi. Kitabxananın direktor müavini uşaqları bir daha bayram münasibəti ilə təbrik edib, onlara 100 ədəd jurnal və kitab hədiyyə etdi. Bütün bunlar deməyə əsas verir ki, Azərbaycan gələcəyin qurucusu olacaq uşaqların sabahı üçün böyük tədbirlər görür, dünyanın işıqlı sabahını təmin edir

F. Köçərli adına kitabxanada keçiirlən bu tədbirin Respublika ərazisində yerləşən MKS-in kitabxanalarında keçirilməsi məqsədə uyğundur. F.Köçərli kitabxanasında keçitrilən tədbirdən şəkilləri sizə təqdim edirik.

“Uşaqsız ev susuz dəyirmana bənzəyir”

Kiçik dövlət sayılan ailənin sağlam, fiziki cəhətdən gümrah, mənəvi cəhətdən kamil olması günümüzün vacib məsələlərindəndir. Bu vacib məsələnin həlli üçün ilk növbədə, ailə, bağça, məktəb, ali təhsil ocaqları, ümumilikdə bütün cəmiyyət var-qüvvəsini səfərbər edir. Uşaqları kiçik yaşlarından düzgün tərbiyə etmək, onların əqli və fiziki imkanlarını yüksək səviyyədə inkişaf

etdirmək, gələcəkdə vətənə, xalqa layiq övlad kimi yetişdirmək ən vacib amildir. Uşaq və gənclərin fiziki və mənəvi tərbiyəsi, onların inkişafına göstərilən diqqət, gənc nəslin üzləşdiyi problemlərin həlli istiqamətində atılan məqsədyönlü addımlar, gördüyü tədbirlər dövlətimizin əsas prioritet vəzifələrindəndir.

Aparıcı: Əziz qonaqlar, əziz uşaqlar sizi F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında görməyimizə çox şadıq. Bu gün Azərbaycan uşaqlarının şənlik, xoşbəxtlik və gələcəyə ümid günüdür. Bu bayramı F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası hər il möhtəşəm şəkildə qeyd edir. Uşaq bayramı münasibətilə F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası bayram əhvali-ruhiyyəsi ilə bəzədilir. Kitabxana şarlar, gül dəstələri, əl işləri sərgiləri ilə bəzədilir. Kitabxanamızın nağıl otağında Çarlz Dikkensin "Oliver Tvinstin macəraları" kitabının müzakirəsi keçirilməsi məqsədəuyğundur.

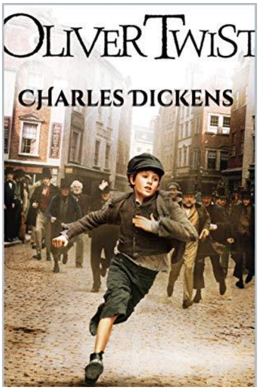

I aparıcı: "Oliver Tvist" romanı məşhur ingilis yazıçısı Çarlz Dikkensin yaradıcılığında müstasna yer tutur. Kitab "Şərq-Qərb"nəşriyyatında 2014-cü ildə, 616 səhifə həcmində nəşr olunmuşdur. Əsər dərin ictimai məzmunu, həyat həqiqətlərini düzgün göstərməsi və bədii vüsəti etibarilə dünya ədəbiyyatında geniş şöhrət qazanmışdır. Öz zəmanəsinin ictimai mənzərəsini geniş şəkildə əks etdirən, kapitalist-burjua şəraitində yoxsulların ağır vəziyyətini, xüsusən səfillərin va kiçikyaşlı uşaqların ehtiyac üzündən çəkdiyi müsibətləri inandırıcı şəkildə təsvir edən bu roman XIX asr ingilis ədəbiyyatında tənqidi realizmin ən gözəl nümünələrindən biri sayılır və yarandığı vaxtdan indiyə qədər öz bədii təsir gücünü,

idraki əhəmiyyətini itirməyən sənət əsəri kimi diqqəti cəlb edir, müxtəlif xalqların dillərinə tərcümə olunur.

II aparıcı:"Oliver Tvist" də göstərilən eybəcərliklər, dərin ziddiyyətlər hələ də bir çox xalqların həyatında dəhşətli fəlakətlər törədir, milyonlarla insanları aclıq, yoxsulluq va səfalət içində boğur."Oliver Tvist" əsərinin sonunda xoşbəxt həyatın şüaları Dikkens tərəfindən xeyirxahlıq və rəhmdillilik cizgilərində verilsə da, burada təsadüflər müəyyən rol oynasa da, əsərin əsas mahiyyəti öz dövrünün burjua mühitini bütün çılpaqlığı ilə göstərməsindədir, tənqid və ifşanın böyük hayat həqiqətlərini üzə çıxarmasındadır. Əsəri yaşadan, onun bədii təsir gücünü artiran, bu gün bizim üçün də qiymətli edən və sevdirən məhz bu hayat həqiqətidir, əsərin realist pafosudur, ictimai eybəcərliyi ifşa qüdrətidir. "Oliver Tvist" bu mənada təkcə kiçikyaşlıların və yeniyetmələrin burjua cəmiyyəti şəraitindəki vəziyyətini göstərməklə qalmır, eyni zamanda burjua-kapitalist münasibətlərinin bütün mənfur və dəhşətli mahiyyətini, burjua cəmiyyətinin insanlığa yad və riyakar təbiətini üzə çıxarır və çox tipik, inandırıcı bədii lövhələrdə oxuculara çatdırır.

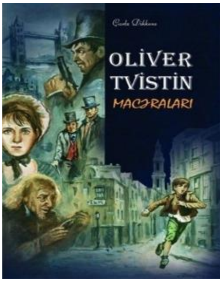

"Oliver Tvist" əsərində nəinki yazıçının yaşadığı dövr və mühit, eyni zamanda o özü də görünür. İnsanı eybəcərləşdirən, mənəvi cəhətdən şikəst edən bütün ictimai qaydalara qarşı öz etirazını bildirən Dikkens bu romanda incə qəlbli, bə şəriyyətə xoşbəxtlik və səadət arzu edən gözəl bir insan, böyük istedad sahibi kimi canlanır. Aydın hiss olunur ki, o, insanları böyük məhəbbətlə sevmiş və çalışmışdır ki, sənətin ecazkar bədii gücü ilə onları daha da kamilləşdirsin, xoşbəxt etsin. Bu mənada Dikkens özü də hörmət və məhəbbətə layiq sənətkardır.

Kitabxanaçı sonda uşaqlara Çarlz Dikkensin “Oliver Tvinstin macəraları” kitabı haqqında hazırlanmış musiqili video-çarxı

uşaqlara təqdim edir. Video-çarxdan bir neçə şəkili sizə təqdim edirik.

I aparıcı: Hər bir uşaq yaşamaq üçün ayrılmaz hüquqa malikdir və buna görə də dövlət uşağın sağ qalmasını və inkişafını təmin etməyə borcludur. Konstitusiyamız hər kəsin yaşamaq hüququ olduğunu bəyan edərək, ölkəmizdə ümumbəşəri dəyərlərə sadiq olaraq bütün dünya xalqlan ilə dostluq, sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşamaq va bu məqsədlə qarşılıqlı fəaliyyət göstərmək hüququna təminat verir.Uşaq Hüquqları haqqında Konvensiyanı da iştirakçısı olan dövlətlər tanınan hüquqları həyata keçirilməsi üçün bütün lazımi qanunvericilik tədbirlərini, inzibati və digər tədbirləri görürlər. Uşaqların hüquqlarınımm qorunması ilə bağlı müxtəlif mövuzuda kitabların, hekayə və nağılların yazılması uşaqlara daha öz hüquqları ilə tanış olmağa kömək edir Belə nağıl kitabalrından biri də Sevinc Nuruqızının “Melisa” adlı nağıl kitabıdır. Uşaq kitabxanalarında “Melisa” kitabının müzakirəsinin keçirilməsi də məqsədəuyğundur.

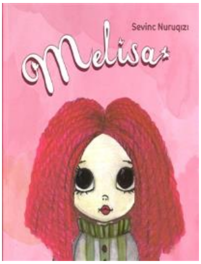

I aparıcı: Nuruqizi S. Melisa (nağl-povest). Bakı, Təhsil, 2021, 112 səhifə həcmində olan Sevinc Nuruqizinin "Melisa" əsəri həyatı bütün həqiqətləri və doğruları ilə göz önündə canlandırır. Əsər oxucunu öz çəhrayı dünyasından alıb cürbəcür çalarlarla dolu dünyaya səyahətə aparır. Əsərdə ön planda insandır- öz sevinci-kədəri, sevgisi-nifrəti, doğrusu-yalanı ilə... Və maraqlısı budur ki insan obrazları bir gəlinciyin düşüncələri ilə bir-bir açılır, saf-çürük edilir, yaxşıya pisə bölünür. Bir sözlə "Melisa" öz gənc oxucusuna həyatı öyrədir... Amma hər bir halda son söz oxucunundur. Respublikamızda ilk dəfə işıq üzü görən "Melisa" əsəri Türkiyənin ILESAM-Akçag Usaq ədəbiyyatı roman, hekayə

va nağıl-2018 (kitab dosyası) müsabiqasində roman janrında birinci yerin sahibi olmuşdur.

II aparıcı:İstedadlı uşaq yazıçısı Sevinc Nuruqızının “Melisa” nağıl-romanı Türkiyədə keçirilən 9. İlesam-Akçağ uşaq ədəbiyyatı roman, hekayə və nağıl - 2018 müsabiqəsində roman nominasiyasının qalibi olub.

Sevinc Nuruqızının “Melisa” nağıl-romanı 9-14 yaş uşaqların mütaliəsi üçün nəzərdə tutulub. Əsərdə balaca oxucular həyat həqiqətlərini əks etdirən, cəmiyyətin müxtəlif təbəqələrini təmsil edən insanlar xarakterik obrazları, müxtəlif ailələrdə yaşayan həmyaşıdlarının həyatı ilə tanış olur, valideyn himayəsindən məhrum olan uşaqların çətinliklərlə apardığı mübarizəni izləyirlər. Kitabı Türkiyə türkcəsinə İmdat Avşar tərcümə edib, illüstrasiyaların müəllifi gənc rəssam Tahirə Quliyevadır.

Kitabda "Melisa" ilə yanaşı " Ciya ilə iki gün", "İpəkcənin macəraları" və "Ay, yoxsa yemiş dilimi" əsərləri də daxil edilib.

https://azertag.az/xeber/Usaq_yazichisi_Sevinc_Nuruqizinin_Melisa_nagil_romani_Turkiyede_chap_olunub-1737969

https://drive.google.com/file/d/1lawQUoNlE8WbaRzpsQzBe1O_KDHzzS6r/view

https://drive.google.com/file/d/1G50kpmuKKpi6rXxQRaVzPoHvU4l8RpQy/view

https://drive.google.com/file/d/1lcCxaKhtgsV2vx08JNky9-ijPDwNx_w4/view

https://drive.google.com/file/d/1mW26YAanI4fLv8OCsLN3u2iyiIi1bxg4/view

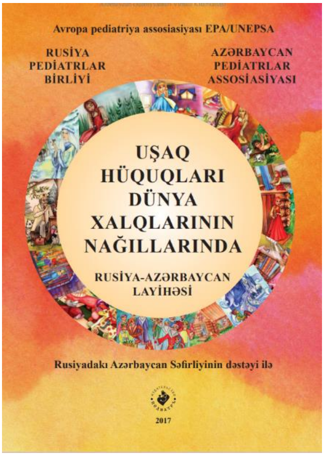

Mövzu ilə bağlı kitabxanada **“Uşaq hüquqları dünya xalqlarının nağıllarında”** adlı kitabın müzakirəsinin keçirilməsi çox yaxşı olar. Kitab Rusiya pediatrlarının təşəbbüsü və EPA/UNEPSA Avropa Pediatriya Assosiasiyasının iştirakı ilə“ПедиатрЪ” nəşriyyatı tərəfi ndən BMT-nin Uşaq hüquqları Konvensiyasına dair müxtəllif dillərdə illüstrasiyalı ikidilli tərtibli kitablar dərc edilir. Bu layihə çərçivəsində ilk kitab rus və fransız dillərində nəşr olunmuşdur. Layihənin məqsədi — ümumbəşər dəyərləri, xüsusilə uşaq hüquqlarına dair bilgiləri təbliğ etməkdir. Layihə uşaqlar üçün daha asan və əlverişli nağıl şəklində reallaşdırılıbdır. Uşaq hüquqlarına dair BMT Konvensiyası kitabda orijinal şəkildə izah edilmişdir. BMT Konvensiyasının mətni dəyişiklik edilmədən kitabda verilibdir. Kitabın 1-ci Hissəsi hər bir maddəni (1–41-ci maddələr) illüstrasiya edən xüsusi olaraq seçilmiş və adaptasiya edilmiş şəkilli nağıllardan ibarətdir. II Hissə (42–54 maddələr) illüstrasiya olmadan verilmişdir, belə ki, Konvensiya maddələrinin cəmiyyət tərəfi ndən işlədilmə qaydaları

orada şərh olunubdur. 2014-cü ildə Rusiya pediatrlar assosiasiyasının təşəbüsü ilə və Avropa pediatrlar assosiasiyası tərəfi ndən reallaşdırılan rus-fransız layihəsi çərçivəsində “Права детей в сказках народов мира” adlı kitab dərc olunmuşdur.

Müxtəlif ölkələrdə fəaliyyət göstərən Pediatrlar Cəmiyyətlərini bu layihəyə cəlb edilməsi, Bu kitabın öz ana dillərində dərc olunması məqsədilə milli pediatrlar cəmiyyətlərinin həmin layihəyə cəlb edilməsi təşəbbüsü Assosiasiyanın İcra komitəsinin iclasında dəstəklənmişdir və 25 mart 2014 il tarixili iclasın protokolu ilə təsdiq edilmişdir. Bununla bağlı, Azərbaycanda 2016–2017-cı illərdə Azərbaycan Pediatrlar Assosiasiyasının üzvləri, Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun pediatriya kafedrasının və K.Fərəcova adına Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutun əməkdaşları tərəfi ndən "Права детей в сказках народов мира" adlı kitaba azərbaycan nağılları əlavə edilərək. Həmçinin kitaba üç Azərbaycan nağılı əlavə edilmişdir. Biz əminik ki, təhsil — tərbiyyə məzmunlu bu unikal kitab böyüklərin müxtəlif ölkələrdə yaşayan uşaqların hüquqlarına

diqqət yetirməyə, onları qorumağa və xoşbəxt gələcəyini təmin etməyə köməklik edəcəkdir.

Kitabxanada **1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü ilə bağlı sual və cavab** gecəsinin keçirilməsi də məqsədəuyğundur.Sual-cavab gecəsində iştirak edən oxucular bu mövzu ilə bağlı dolğun şəkildə məlumat toplamış olurlar.

"Şən hazırcavablar" adlı anket sorğusunu sizə təqdim edirik.

1. **Sual:**“ Uşaqlar bizim gələcəyimizdir, gələcəyimizi nə cür tərbiyə edəcəyiksə, ölkəmizin, millətimizin, dövlətimizin sabahı bundan asılı olacaqdır” ifadəsinin müəllifi kimdir?

Cavab: Umummilli lider Heydər Əliyev.

2. **Sual:**Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü nə zaman qəbul olunmuşdur?

Cavab: 1950-ci il iyunun 1-də BMT Baş Assambleyasının təşkilatçılığı ilə keçirilən qadınların beynəlxalq konfransında iyunun 1-ni uşaqların müdafiəsinə həsr etmək qərara alınıb.

3. **Sual:**Uşaq hüquqları ilə əlaqədar olan beynəlxalq sənəd neçə ölkə tərəfindən təsdiq olunmuşdur?

Cavab: Hazırda uşaq hüquqları ilə əlaqədar olan beynəlxalq sənəd 193 ölkə tərəfindən təsdiq edilmiş olan Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Uşaq Hüquqları Haqqında Konvensiyasıdır.

4. **Sual:** Azərbaycanda uşaqların müdafiəsi və onlara qayğı göstərilməsi ilə bağlı hansı qurum və təşkilatların adlarını sadalaya bilərsiniz?

Cavab: Azərbaycan Respublikasında uşaq siyasətinin həyata keçirilməsinə məsul əsas mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsidir. Komitə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 6 Fevral 2006-cı il tarixli Fərmanı ilə yaradılmışdır və ailə, qadın və uşaq problemləri ilə iş sahəsində dövlət siyasətini və onun tənzimlənməsini həyata keçirən dövlət orqanıdır.

5. **Sual:**“Bir İyun gününüz mübarək olsun!” şeirinin müəllifi kimdir?

Mehriban balalar, əziz uşaqlar.Bir İyun gününüz mübarək olsun! Sülhlə, məhəbbətlə yansın ocaqlar, Qəlbiniz sevinclə, fərəhlə dolsun!

Cavab: Bu şeirin müəllifi Solmaz Şirindir.

6. **Sual:**Azərbaycanda dövlət uşaq siyasətinin əsas prinsipləri nədən ibarətdir?

Cavab: Azərbaycan Respublikasının dövlət uşaq siyasətinin başlıca prinsipləri uşaqların keyfiyyətli təhsil və yüksək standartlara cavab verən tibbi xidmətlərlə təmin edilməsi, hərtərəfli qayğı ilə əhatə olunması, yüksək mənəvi və sosial mühitdə böyüməsi üçün zəruri şəraitin yaradılması, şəxsiyyət və layiqli vətəndaş kimi formalaşmasıdır.

7. **Sual:**Uşaq Hüquqları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu neçənci ildə qəbul olunub?

Cavab: Uşaq Hüquqları haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu 19 may 1998-ci ildə qəbul olunub.

8. **Sual:**Uşaq Hüquqları Konvensiyasında uşaqlar üçün hansı hüquqlar qərara alınmışdır və bu hüququları neçə qrupa bölmək olar?

Cavab: Konvensiyada şərti olaraq bu hüquqları dörd qrupa bölmək olar. Bunlar – yaşamaq hüququ qrupu, inkişaf hüququ qrupu, müdafiə hüququ qrupu, iştirak hüququ qrupudur.

9. **Sual:** Hansı hüquqlarınızı tanıyırsınız? Sadalayın.

Cavab: Fikir azadlığı hüququ, ad və vətəndaşlıq almaq hüququ, məktəbə getmək və təhsil hüququ, tibbi yardım almaq hüququ, bərabərlik hüququ və s.

11.Sual: Uşaq Hüquqları ilə bağlı Heydər Əliyev Fondu nə kimi işlər görmüşdür?

Cavab: Uşaq və gənclərin hərtərəfli biliklərə malik vətəndaş kimi yetişdirilməsi işinə xidmət etmək, yerli əhəmiyyətli sosial problemlərin həllinə yardımçı olmaq, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan insanlara kömək göstərmək, insanların yaradıcı potensialının, bilik və bacarıqlarının aşkara çıxarılmasına, qabiliyyətlərini göstərməsinə, inkişaf etdirməsinə yardım etmək Heydər Əliyev Fondunun qarşıya qoyduğu əsas məqsədlərdəndir. Uşaq evləri və internat məktəblərinin məzunu olan gənclər üçün yaşayış binalarının tikilməsi, uşaq bağçalarının inşası, yaxud bərpası, uşaq əyləncə mərkəzlərinin yaradılması sosial fəaliyyətin mahiyyətini təşkil edir.

12.Sual: Azərbaycanda "Uşaq ili" neçənci ildə elan olunmuşdur.

Cavab: 2009 - cu ildə Azərbaycanda "Uşaq ili" elan olunmuşdur.

13.Sual:Ölkəmizdə "Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında" hansı qanun qəbul edilmişdir?

Cavab:Ölkəmizdə 1999-cu ildə isə "Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında" qanun qəbul edilmişdir. Uşaq hüquqları haqqında qanunvericilik – uşaqlar haqqında dövlət siyasəti, uşaq hüquqlarının müdafiəsi, onun mənafeyinin üstünlüyü, yaşamaq və inkişaf etmək hüququ, həyatın və sağlamlığın müdafiəsi, ad və vətəndaşlıq, tərbiyə almaq, azadlıq, zəruri maddi təminatı, vicdan , fikir və söz hüquqları, uşaqların əsas vəzifələrini müəyyən edən 16 maddədən ibarətdir. Qanunvericilikdə həmçinin uşaqların təhsil,

istirahət, ictimai təşkilatlarda birləşmək, şərəf və ləyaqətinin müdafiəsi, istismarından və zərərli təsirlərdən mühafizəsi də öz əksini tapmışdır.

14.Sual:BMT tərəfindən qəbul edilmiş Uşaq Hüquqları Konvensiyasına neçə ölkə qoşulmuşdur?

Cavab: Uşaqların hüquqlarını qorumağa dair ən mükəmməl beynəlxalq sənəd 1989-cu il noyabrın 20-də BMT tərəfindən qəbul edilmiş Uşaq Hüquqları Konvensiyası oldu. Bu Konvensiyaya 189 ölkə qoşulmuşdur.

15.Sual: Uşaq hüquqlarından bəhs edən Konvensiya nə deməkdir? Onun əsas məzmunu nədən ibarətdir.

Cavab: Konvensiyanın məzmunu, onun əsas ideyası uşaq şəxsiyyətidir. Bununla yanaşı Konvensiya iştirakçı ölkələri uşaqların öz ölkəsinin sosial-siyasi həyatında daha fəal və yaradıcı iştirakına imkan verən şəraitə çağırır. Konvensiyanın mühüm prinsipi irqi ayrı-seçkiliyə yol verməməkdir.

16.Sual:Uşaq hüquqları ilə əlaqədar olan beynəlxalq sənəd BMT tərəfindən hansı tarixdə qəbul edilmiş və neçə ölkə tərəfindən təsdiq edilmişdir?

Cavab: Hazırda uşaq hüquqları ilə əlaqədar olan beynəlxalq sənəd 20 noyabr 1989-cu ildə BMT tərəfindən qəbul edilən və 193 ölkə tərəfindən təsdiq edilmiş olan Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Uşaq Hüquqları Haqqında Konvensiyasıdır.

17.Sual: Uşaq Hüquqlarından bəhs edən hansı əsərləri tanıyırsınız?

Cavab: Viktor Hüqo "Qavroş", "Kozetta", Mir Cəlal "Bir gəncin

manifesti", Süleyman Sani Axundov "Qaraca qız", Tağı Şahbazi "Qayçı" və s.

18. Sual: Viktor Hüqonun "Qavroş" əsərindəki Qavroş sizin xatirinizə necə həkk olunub?

Cavab: Qavroş 11-12 yaşlarında, əynində uzun kişi şalvarı və qadın köynəyi ilə solğun bənizli, xəstə oğlan, eyni zamanda diribaş, çevik, fərasətli və zarafatcıl biri idi. Onun nə sığınmağa evi, nə də yeməyə çörəyi var idi.

19. Sual: Kozetta Viktor Hüqonunun hansı əsərinin qəhrəmanıdır?

Cavab: Kozetta Viktor Hüqonunun "Səfillər" adlı əsərinin azyaşlı qəhrəmanıdır.

20. Sual: Kozettanın keçirdiyi hansı hislər onun hüququnun pozulmasına dəlalət edir?

Cavab: Qorxu, əməyə istismar, ac qalmaq təhlükəsi. Söz azadlığının pozulması.

21.Sual: Azərbaycan ədəbiyyatında daha hansı ədiblər uşaq hüquqlarının pozulması mövzusuna müraciət etmişdir?

Cavab: Azərbaycan ədəbiyyatında uşaq hüquqlarının pozulması mövzusuna müraciət etmiş ədiblərdən biri Süleyman Sani Axundovdur. Onun "Qaraca Qız" əsəri ilə bu mövzuya misaldır.

22. Sual: "Qaraca Qız" əsərində hüquqları pozulmuş qəhrəmanın əsl adı nə idi?

Cavab: Qaraca Qızın əsl adı Tutu idi.

23. Sual: Həmin əsrdə Qaraca Qızın hüquqlarının pozulmasında sizcə ən çox nələr yolverilməz idi ?

Cavab: Qaraca Qızın fiziki təzyiq görməsi yol verilməz haldır. Bundan başqa onun azadlıq hüququ da əlindən alınmışdır.

24. Sual: Əsərdə Piri babanın Qaraca Qızın ölümü ilə bağlı söylədiyi bənzətmə necə idi?

Cavab: Piri baba "komanın bülbülü uçub getdi" deyərək göz yaşları tökdü.

25. Sual: Qaraca Qızın Piri babaya vəsiyyəti nə idi?

Cavab: Qaraca Qız Piri babaya onu çox sevdiyi güllü təpədə dəfn etməsini vəsiyyət etmişdi.

26.Sual: Tağı Şahbazinin "Qayçı" əsərindəki hadisələr kimin evində cərəyan edir?

Cavab: Məşədi Salmanın və arvadı Gülcahanın evində.

27.Sual: Əsərdə hansı məişət əşyası itmişdi?

Cavab: Qayçı.

28. Sual: Əsərdəki hüquqları pozulmuş uşaqlar kimlər idi?

Cavab: Məhəmməd və Zeynəb.

29. Sual: Azərbaycanda uşaq hüquqları necə qorunur?

Cavab: Uşaq hüquqlarının qorunmasında birinci dərəcəli məsuliyyət ailənin üzərinə düşür. Bu Azərbaycan Respublikası Ailə Məcəlləsinin 51-ci maddəsində öz əksini tapmışdır. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 17-ci maddəsində göstərilir ki, uşaqların qayğısına qalmaq, onları müdafiə etrmək ailənin borcudur. Bu borcun yerinə yetirilməsinə dövlət nəzarət edir.

30.Sual: Süleyman Sani Axundovun "Qorxulu nağıllar"a daxil olan "Abbas və Zeynəb" əsərində yazıçı nəyi təbliğ edir?

Cavab: “Qorxulu nağıllar”a daxil olan nağılların hamısında xeyirxahlıq, insanpərvərlik, mənəvi saflıq təbliğ olunur. Quldurluq, qan ədavəti, cəhalət nifrətlə yad edilir.

31.Sual: Azərbaycanda nəşr olunan hansı uşaq jurnallarını tanıyırsınız?

Cavab:Göyərçin”, “Elli”, “Bala dili”, “Yuva”, “Göy qurşağı”, “Sehrli dünya”, “Yemlik”, “Dəcəl balam”

32.Sual: Mark Tveni uşaq ədəbiyyatı sahəsində məşhurlaşdıran ilk əsəri 1976-cı ildə çap etdirdiyi povestdir. Bu povest necə adlanır?

Cavab: “Tom Soyerin macəraları”

33.Sual: “Çirkin ördək balası”, “Düyməcik” kimi sevilən cizgi filmlər hansı xarici ədəbiyyat yazıçısının əsərlərinin motivləri əsasında çəkilmişdir?

Cavab: Hans Xristian Andersen

34.Sual: Nizami Gəncəvinin “Sirlər xəzinəsi”nə daxil olan hansı hekayətləri bilirsiniz?

Cavab: “Sultan Səncər və qarı”, “Kərpickəsən kişinin dastanı”, Zalım padşahla zahidin dastanı”.

35.Sual: Firidin bəy Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında nəşr olunan Uşaq Jurnalı məktəblilərin dünyagörüşünün inkişafına, onlarda vətənpərvərlik hisslərinin daha da güclənməsinə, təhsilə marağın artmasına yardım məqsədi daşıyır. Bu jurnal necə adlanır?

Cavab: Göyqurşağı

36.Sual: Azərbaycan və dünya ədəbiyyatında hansı uşaq yazıçılarını tanıyırınız?

37.Sual: Uşaq Hüquqları Komitəsi harada yerləşir?

Cavab: Cenevrədə

38.**Sual:**Çarlz Dikkensin hansı əsərində Uşaq hüquqlarının tapdanması halları ilə rastlaşırıq?

Cavab: Çarlz Dikkensin Oliver Tvistin macəraları - Öz zəmanəsinin ictimai mənzərəsini geniş əks etdirən, kapitalist-burjua şəraitində yoxsulların ağır vəziyyətini, xüsusən səfillərin və kiçik yaşlı uşaqların ehtiyac üzündən çəkdiyi müsibətləri inandırıcı bir qələmlə təsvir edən bu roman XIX əsrin ingilis ədəbiyyatında tənqidi realizmin ən gözəl nümunələrindən biri sayılır və yarandığı vaxtdan indiyə qədər öz bədii təsir gücünü, idrak əhəmiyyətini itirməyən sənət əsəri kimi diqqəti cəlb edir.

39.Sual: Uşaq qəhrəmanlarının hüquqlarının pozulmasından bəhs edən hansı əsərləri oxumusunuz?

Cavab:Qaraca qız; Səfillər ; Qayçı və s.

40.**Sual:**Uşaq hüquqları Konvensiyası tərəfindən hansı hüquqlar qorunur?

Cavab:a) İnkişaf hüququ (təhsil almaq, oynamaq, istirahət etmək, azad fikir, və s.) b) Müdafiə hüququ (uşaqları müxtəlif növ zorakılıq hallarından – narkomaniya, hərbi zorakılıq. qoruyur.) ;c) İştirak hüququ (azad fikir söyləmək, müəyyən lazimi vaxtda öz sözlərini demək və s.) ; d) Yaşamaq hüququ (qida, tibbi xidmət və s.)

41. **Sual:** Uşaqların Əmək vəö Müdafiə Hüququ Haqqında nə deyə bilərsiniz?

Cavab: Uşağa onun sağlamlığı, təhsili və ya inkişafı üçün maneə törədən iş tapşırıldıqda, o, müdafiə hüququna malikdir. Uşaqların

yaşına, səhhətinə, ümumtəhsil və peşə hazırlığı şəxsiyyətinə uyğun olaraq əmək hüququ vardır.

42. **Sual:** Əlil uşaqların hüquqları barədə nə deyə bilərsiniz?

Cavab: Əlil uşaq onun maksimum müstəqilliyi və sosial inteqrasiyanı təmin edən şəraitdə tam dəyərli və layiqli həyat sürməyinə kömək edən xüsusi qayğı, təhsil və hazırlıq hüququna malikdir.

43.Sual:"Uşaq və buz", " Gəl gəl a yaz günləri", "Məktəbə təğrib" kimi sevilən uşaq ədəbiyyatı nümunələrinin müəllifi kimdir?

Cavab: Mirzə Ələkbər Sabir

44.Sual: Uşaqlar üçün daha çox maraq doğuran "Meyvələrin söhbəti" əsəri hansı Azərbaycan klassik şairinin əsəridir?

Cavab : Məhəmməd Füzuli

45. Sual:Uşaq hüquqlarını müdafiə edən orqanlar, birliklər və təşkilatlar hansılardır?

Cavab: Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına uyğun olaraq uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dövlət nəzarət edir. Azərbaycan Respublikasında uşaq hüquqlarının müdafiəsini müvafiq icra hakimiyyəti, məhkəmə və prokurorluq orqanları, bələdiyyələr, habelə ictimai birliklər, həmkarlar ittifaqı təşkilatları təmin etməlidirlər.

46.Sual: Uşaqların hüquq bərabərliyi dedikdə nə başa düşürsünüz?

Cavab: Bütün uşaqlar bərabər hüquqlara malikdirlər. Uşaqların, onların valideynlərinin və ya onları əvəz edən şəxslərin sosial və əmlak vəziyyətindən, sağlamlığından, irqi və milli mənsubiyyətindən, dilindən, təhsilindən, dinindən, siyasi

baxışlarından, yaşayış yerindən asılı olmayaraq uşaqlar ayrı-seçkiliyə məruz qala bilməzlər. Uşaqlar valideynlərinin və ya onları əvəz edən digər şəxslərin hərəkətlərinə görə məs uliyyət daşımır və valideynləri ilə bağlı səbəblərə görə onların hüquqlarının məhdudlaşdırılmasına yol verilmir.

47.Sual: Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın Uşaq Hüquqlarının müdafiəsi sahəsində gördüyü işləri sadalayın:

Cavab: Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən "Kor və zəif görən uşaqların İKT-yə çıxışının təmin olunması" kimi layihələr alternativi olmayan xeyirxahlıq, humanistlikdir.Fondun Prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın təşəbüsü ilə həyata keçirilən "Uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişafı " proqramı bu baxımdan xüsusilə aktualdır.

48. Sual: Bəs görəsən, Azərbaycanda hansı uşaqların hüququ pozulmuşdur?

Cavab: Uşaq Hüquqları üzrə QHT Alyansının İdarə Heyəti bildirir ki, bəzən bizdən asılı olmayan səbəblərə görə uşaq hüquqları pozulur. Ermənistanın Azərbaycana təcavüzünün nəticəsində minlərlə uşağın hüquqları pozulub və pozulmağa davam edir. Bu gün Ermənistanın Azərbaycana təcavüzündən əziyyət çəkən xeyli sayda uşaq var. Bu uşaqlar daha çox təcavüz, zorakılıq, irqi ayrı-seçkilik, deportasiya və soyqırımlara məruz qalmışlar.

49. Sual: Uşaq və gənclər öz hüquqlarını necə öyrənə bilərlər?

Cavab: Uşaq Hüquqları haqqında Konvensiyanı bilmək bu işdə birinci addımdır.

50.Sual: Sizcə "Uşaqları qorumaq" anlayışı nədir?

Cavab: Uşaqların təhsili, sağlamlığı, sosial müdafiəsi, istirahəti, yaradıcılıq potensialının aşkarlanması kimi mühüm istiqamətlər cəmiyyətin bütün təbəqələrinin üzərinə ciddi vəzifələr qoyur. Cəmiyyətin ən kövrək, həssas təbəqəsi olan uşaqlara hər bir vətəndaşın diqqəti, qayğısı və sevgisi lazımdır.

I aparıcı: Əziz qonaqlar! Gəlin elə edək ki, uşaqlarımızın çöhrəsindən gülüş, sevinc heç zaman əskik olmasın. 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibətilə gül balalarımızı səmimi qəlbdən təbrik edir, uşaqlar üçün çalışan hər bir təşkilata uğurlar diləyirik.

F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasının Məlumat-biblioqrafiya şöbəsinin hazırladığı ədəbiyyat siyahısı

Kitablarda

Azərbaycan Uşaq və Gənclərin Sülh şəbəkəsi -10 il. - Bakı : Oğuz evi, 2010. - 288 s.

Çoxşaxəli beynəlxalq hüquq. - Bakı : Elm və Təhsil, 2013. - 324 s.

Dövrü mətbuatda

2009-cu il Uşaq ilidir : Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamına əsasən 2009-cu il "**Uşaq ili**" elan olunmuşdur // Ədəbiyyat qəzeti. - 2009. - 9 yanvar. - S. 6.

1 iyun Uşaqlar**ın** Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür : Heydər Əliyev **uşaqlar** haqqında // Azərbaycan müəllimi. - 2007. - 1 iyun. - S. 3.

Abdullayev M. Ulu öndər uşaqları sonsuz məhəbbətlə sevirdi : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Xalq qəzeti. - 2019. - 1 iyun. - № 119. - S. 9.

Abdullayev M. Dünya uşaqların təbəssümü ilə gözəldir : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Xalq qəzeti. - 2020. - 1 iyun. - № 102. - S. 13.

Abdullayev M. Azərbaycanda uşaqlar dövlətin sonsuz qayğısı ilə əhatə olunmuşlar : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Xalq qəzeti. - 2011. - 1 iyun. - № 116. - S. 6.

Abdullayeva N. Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dair məlumat bankı yaradılır // Palitra. - 2012. - № 132. - S. 15.

Abdullayeva Z. Ulu öndər uşaqları çox sevirdi... // Respublika. - 2008. - 10 may. - S. 19.

Abdullayeva Z. Uşaq hüquqları aylığına start verildi // Respublika. - 2011. - 22 oktyabr. - № 228. - S. 7.

Adilqızı N. Uşaqlara qayğı sabahımıza qayğıdır : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Respublika. - 2009. - 31 may. - S. 4.

Axundzadə N. Uşaqlara dövlət qayğısı : 1 İyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Təhsil problemləri. - 2010. - 16-23 may. - N 33/34. - S. 5.

Aysa A. Bir ovuc təbəssüm, bir dünya işıq : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Xalq qəzeti. - 2014. - 1 iyun. - № 114. - S. 5.

Azadi S. Uşaqların sevinci dünyanın sevincidir : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // İki sahil. - 2020. - 1 iyun. - № 89. - S. 28.

Azəri L. Uşaqlara beşik nəğmələri kimi musiqilər gərəkdir : 1949-cu ildə Beynəlxalq Demokratik Qadınlar Federasiyasının Parisdə keçirilən konqresində 1 iyun - Beynəlxalq Uşaq Müdafiəsi Günü kimi təsis olunub. // Mədəniyyət. - 2018. - 1 iyun. - № 43. - S. 10.

Azərbaycanda uşaqların müdafiəsi islahatı üzrə milli konfrans işə başlamışdır // Xalq qəzeti. - 2009. - 23 oktyabr. - N 236. - S. 3.

Azərbaycanda uşaqların müdafiəsi islahatı üzrə milli konfrans işə başlamışdır // Xalq qəzeti. - 2009. - 23 oktyabr. - N 236. - S. 3.

Azərbaycanda uşaqlara qarşı zorakılıqla mübarizə sahəsində görülən işlər digər ölkələr üçün nümunə ola bilər : Milli Məclisdə Dünyada **uşaq hüquqlar**ının qorunması və onlara qarşı mübarizə hallarına Azərbaycanda qoşulur // Azərbaycan. - 2012. - 1 may . - № 94. - S. 4

Bahar Muradova: Azərbaycan dövləti uşaqların hüquqlarının qorunmasına xüsusi diqqət və qayğı ilə yanaşır // Respublika. - 2016. - 16 dekabr. - № 279. - S. 4.

Bayram K. Uşaqlar möcüzədir // Savalan. - 2008. - 10-13 oktyabr. - S. 2.

Bayramqızı Ə. Bir uşaq... dünyanı dəyişdirə bilər // Xalq qəzeti. - 2020. - 2 iyun. - № 103. - S. 7.

Bayramqızı Ə. Bayramınız mübarək, uşaqlar! // Xalq qəzeti. - 2019. - 1 iyun. - № 119. - S. 9.

Bayramov O. Ömrümüzün mənası olan uşaqlardan qayğımızı əsirgəməyək : 1 iyun Beynəlxalq Uşaqların müdafiəsi günü // Xalq qəzeti. - 2006. - 1 iyun. - S. 4.

Bayramova Z. 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Səs. - 2019. - 1 iyun. - № 99. - S. 11.
Bəşirqızı Z. Uşaqlar mənsub olduqları ölkənin gələcəyi, işıqlı sabahıdırlar : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiə Günüdür // Xalq qəzeti. - 2012. - 1 iyun. - № 119. - S. 9.

Bəşirqızı Z. Dünya boyda sevinc daşıyan gözlər : 1 İyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // Xalq qəzeti. - 2018. - 1 iyun. - № 122. - S. 11.

Bəşirqızı Z. Dünya boyda sevinc daşıyan gözlər : 1 İyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // Xalq qəzeti. - 2018. - 1 iyun. - № 122. - S. 11.

Bəylərov E. İstedadlı uşaqlar probleminə şəxsiyyətin, cəmiyyətin və dövlətin maraqları baxımından yanaşılmalıdır // Azərbaycan Müəllimi. - 2016. - 6 fevral. - № 5. - S. 8.

Cabbarlı A. Bu günün körpələri sabahın qızıl fondudur : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan. - 2009. - 31 may. - S. 1.

Eyyubova G. Uşaqlar bizim bu günümüz və gələcəyimizdir : 1 iyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // İki sahil. - 2021. - 1 iyun. - № 94. - S. 25.

Əbilov Ə. Uşaqlar // Savalan. - 2008. - 7-10 noyabr. - S. 4.

Əhmədova Ş. "Uşaq ili" uşaqların hədiyyəsi // Savalan. - 2009. - iyun. - S. 3.

Ələddinqızı N. 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Səs. - 2018. - 1 iyun. - № 104. - S. 11.

Əlǝddinqızı N. Ölkəmizdə gələcəyin qurucusu olacaq uşaqların işıqlı sabahı təmin edilir : ! İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Gününü qeyd edən Azərbaycan bütün demokratik dövlətlərdə olduğu kimi, uşaq hüquqlarının qorunmasına xüsusi önəm verir // Səs. - 2017. - 1 iyun. - № 96. - S. 13.

Əliquliyev R. Virtual məkanda uşaq hüquqlarının etibarlı müdafiəsi reallığın diktə etdiyi zərurətdir : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan. - 2009. - 31 may. - S. 5.

Əliyev P. Uşaqların hüquqlarının qorunması dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindəndir : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan. - 2013. - 1 iyun. - № 118. - S. 10.

Əliyev R. Azərbaycanda uşaq hüquqlarının qorunmasına xüsusi önəm verilir // Yeni Azərbaycan. - 2016. - 2 iyun. - № 98. - S. 6.

Əliyeva A. Uşaqlar dünyanın sevinc payıdır : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq müdafiəsi günüdür // Respublika. - 2012. - 5 iyun. - № 122. - S. 7.

Əmircanov P. Dünyanı qoruyaq uşaqlar üçün... : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Xalq qəzeti. - 2013. - 1 iyun. - № 119. - S. 5.

Əmircanov P. Azərbaycan uşaqları hər cür qayğı və məhəbbətlə əhatə olunub : 1 İyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // Xalq qəzeti. - 2017. - 1 iyun. - № 116. - S. 9.

Əmircanov P. Azərbaycanda uşaqlara sevgi və qayğı həmişə diqqət mərkəzindədir : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Xalq qəzeti. - 2020. - 1 iyun. - № 102. - S. 13.
Əmircanov P. Azərbaycan uşaqları dövlətin və cəmiyyətin qayğısı ilə əhatə olunub : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Xalq qəzeti. - 2010. - 1 iyun. - N 116. - S. 5.

Əmircanov P. Verdik uşaqlara dünyanı : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Xalq qəzeti. - 2012. - 1 iyun. - № 119. - S. 8.

Əsədova N. Uşaqlar bizim gələcəyimizdir // Xalq qəzeti. - 2019. - 1 iyun. - № 119. - S. 9.

Hacalıyev E. Azərbaycan dövləti uşaqlara yüksək qayğı göstərir : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan : qəzet. - 2017. - 1 iyun. - № 116. - S. 11.

Həmidov H. Ölkəmizdə uşaq hüquqları beynəlxalq hüquq və Azərbaycan qanunvericiliyi normalarına əsasən qorunur // Azərbaycan. - 2009. - 13 fevral. - S. 13.

Hüseynova H. Uşaqlar gələcəyimizdir : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Yeni Azərbaycan. - 2020. - 1 iyun. - № 89. - S. 5.

Hüseynova H. "Uşaq ili" Azərbaycan uşaqlarının müdafiəsinin gücləndirilməsinə xidmət edir // Xalq qəzeti. - 2009. - 31 may. - S. 5.

Hüseynova H. Ölkəmizdə hər bir uşaq dövlət qayğısı ilə əhatə olunur : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Xalq qəzeti. - 2007. - 1 iyun. - S.10.

Hüseynova H. Azərbaycanda uşaq problemlərinin həlli dövlət strategiyasının prioritet istiqamətlərindəndir : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Xalq qəzeti. - 2010. - 1 iyun. - N 116. - S. 5.

Hüseynova H. Uşaq hüquqlarının müdafiəsi dövlətin prioritet istiqamətlərindəndir : 1iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Respublika. - 2014. - 1 iyun. - № 114. - S. 2.

Hüseynova H. Uşaqlar - sabahımızın təminatıdır : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // Kaspi. - 2015. - 2 iyun. - № 97. - S. 11.

Hüseynova H. Uşaq hüquqlarının müdafiəsi müasir dövrün prioritetlərindəndir : 1 İyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Respublika. - 2019. - 1 iyun. - № 119. - S. 6.

Hüseynova H. Uşaqlar hər bir dövlətin sabahıdır : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Kaspi. - 2016. - 1 iyun. - № 94. - S. 7.

Hüseynova H. Uşaqlar dövlətin sabahı, millətin gələcəyidir : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan : qəzet. - 2017. - 1 iyun. - № 116. - S. 11.

Hüseynova H. Uşaqlar hər bir dövlətin sabahıdır : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Kaspi. - 2016. - 1 iyun. - № 94. - S. 7.

Xəlilzadə F. Həyatın himni - ömrün sevinci : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan. - 2012. - 1 iyun. - № 119. - S. 5.

Xəlilzadə F. 1 iyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Yaddaş. - 2007. - 31 may. - S. 5.

Xəlilzadə F. Səhərin aydınlığı, gələcəyin xoşbəxtliyi : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan. - 2011. - 1 iyun. - № 116. - S. 5.

Xəlilzadə F. Ömrümüzün işığı, evimizin bərəkəti : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Kaspi. - 2016. - 1 iyun. - № 95. - S. 9.

Xəlilzadə F. Ömrümüzün əlvan çiçəkləri : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi günüdür // Azərbaycan. - 2010. - 1 iyun. - N 116. - S. 6.

İbrahimov İ. Uşaqlar gələcəyimizdir : 1 iyun-Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // Respublika. - 2008. - 1 iyun. - S. 5.

İbrahimov İ. Uşaqlar gələcəyimizdir : 1 iyun-Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // Respublika. - 2008. - 1 iyun. - S. 5.

İbrahimov İ. Uşaqların sevinci dünyanın sevincidir : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // Respublika. - 2015. - 31 may. - № 115. - S. 7.

İbrahimov İ. Uşaq sevinci dünyanın sevincidir : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Respublika. - 2011. - 1 iyun. - № 112. - S. 5.

İbrahimov İ. Uşaq sevinci dünyanın sevincidir : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Respublika. - 2011. - 1 iyun. - № 112. - S. 5.

İbrahimov İ. Uşaqlarımızın xoşbəxt gələcəyi : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Respublika. - 2012. - 1 iyun. - № 119. - S. 6.

İkramqızı F. Uşaqlar, hüquqlarınızı bilirsinizmi? // İki sahil. - 2013. - 7 dekabr. - № 231. - S. 18.

İsmayılqızı X. Uşaq evin gülüdür, hər il uşaq ilidir : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // İki sahil. - 2018. - 1 iyun. - № 104. - S. 19.

İsmayılqızı X. Uşaqları qoruyaq, gələcəyimizi sağlam nəslə etibar edək : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // İki sahil. - 2015. - 30 may. - № 96. - S. 25.

İsmayılova E. Uşaqlara qayğı gələcəyə qayğıdır : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // Xalq qəzeti. - 2015. - 31 may. - № 115. - S. 9.

İsmayılova S. Uşaqlara qayğı Vətənin gələcəyinə qayğıdır : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan : qəzet. - 2016. - № 116.

Kərimova S. Uşaqların müdafiəsi daim diqqət mərkəzindədir : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // Azərbaycan müəllimi. - 2010. - 4 iyun. - N 21. - S. 2.

Qocayeva A. Uşaqlar dövlətin himayəsi altındadır // Azərbaycan. - 2008. - 1 iyun. - S. 7.

Quliyev A. Uşaqların fiziki və mənəvi inkişafında idmanın rolu // Savalan. - 2009. - 24-30 noyabr. - N 52. - S. 2.

Quliyeva R. Qəlbimizin hərarətini uşaqlara verək // Xalq qəzeti. - 2009. - 19 dekabr. - N 282. - S. 4.

Quluzadə Ə. Kürkünə birə düşür ; Atamın bilmədikləri ; Boğça ; Dilim özü danışır ; Sarı qaz cücələri ; Anamdan pul istəsəm : 1 İyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü : şeirlər // Ədəbiyyat qəzeti. - 2008. - 30 may. - S. 6.
Qurbanqızı Z. Uşaqlara qayğı - sabahımıza qayğıdır : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Respublika. - 2011. - 1 iyun. - № 112. - S. 5.

Qurbanqızı Z. Hər uşağın ailəyə ehtiyacı var... : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Respublika. - 2015. - 31 may. - № 115. - S. 7.

Qurbanqızı Z. Uşaq gülsə, dünya gülər... : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Respublika. - 2010. - 2 iyun. - N 116. - S. 6.

Məhərrəmova T. Uşaqlara yaxşılıq nə qədər çox olsa, yenə azdır : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Gününün ölkəmizdə bayram kimi qeyd olunması Heydər Əliyev Fondunun uşaqlara növbəti hədiyyəsi idi // Kaspi. - 2019. - 4 iyun. - № 100. - S. 9.

Məhərrəmova T. Sabahımızı əmanət etdiklərimiz : Uşaqların gələcəyi üçün hamılıqla məsuliyyət daşıyırıq // Kaspi. - 2020. - 2 iyun. - № 82. - S. 10.

Məmmədova K. 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Təhsil problemləri. - 2015. - 24-31 may. - № 39/40. - S. 11.

Məmmədova N. Onlar bizim gələcəyimizdir : 1 İyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // Xalq qəzeti. - 2017. - 1 iyun. - № 116. - S. 9.

Məmmədova G. İbtidai siniflərdə uşaq hüquqları haqqında ilkin təsəvvürlərin aşılanması // Azərbaycan müəllimi. - 2011. - 21 oktyabr. - № 41. - S. 20.

Mənsimov E. Azərbaycanda uşaq hüquqlarına dövlət tərəfindən təminat verilir // Azərbaycan : qəzet. - 2015. - 19 noyabr. - № 254. - S. 8.

Mənsimov E. Gələcəyimiz olan uşaqları qoruyaq : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan. - 2013. - 2 iyun. - № 119. - S. 6.

Milli Məclisdə Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü qeyd olunub // Azərbaycan : qəzet. - 2017. - 2 iyun. - № 117. - S. 9.

Muradova B. Uşaqların layiqli vətəndaş kimi formalaşması prioritet istiqamətdir : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan : qəzet. - 2020. - 1 iyun. - № 102. - S. 12.

Musayeva Y. Mehriban xanım Əliyevanın diqqət və qayğısı bütün Azərbaycan uşaqlarını əhatə edir : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan : qəzet. - 2020. - 1 iyun. - № 102. - S. 13.

Mustafaqızı N. 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // İki sahil. - 2014. - 31 may. - № 95. - S. 20.

Müstəqil Azərbaycan sizin çiyinlərinizdə irəliləyəcəkdir // Tumurcuq. - 2013. - № 9. - S. 12-13.

Nağıllı dünyamıza səyahət : 1 İyun **Uşaqların** Beynəlxalq Müdafiəsi Günü ilə əlaqədar F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında "Nağıl bilicisi" adlı əyləncəli müsabiqə keçirilib // Göy qurşağı. - 2017. - № 3. - S. 8.

Nəcəfquliyev H. Uşaqlar bizim gələcəyimizdir // Savalan. - 2009. - 22-25 may. - S. 3.

Nərimanoğlu M. Dünyanı uşaqlara verin : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan : qəzet. - 2020. - 1 iyun. - № 102. - S. 13.

Nərimanoğlu M. Onlar səadət və xoşbəxtlik rəmzi olsalar da... // Azərbaycan : qəzet. - 2019. - 20 noyabr. - № 257. - S. 7.

Ölkəmizdə uşaqların hüquqları daim diqqət mərkəzindədir : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan müəllimi. - 2008. - 30 may. - S. 6.

Ömərov V. Ulu Öndərin uşaqlara qayğısı və Azərbaycan dövlətçiliyi // Səs. - 2014. - 26 iyun. - № 115. - S. 11.

Ömərov V. Uşaqların istismarı // Səs. - 2020. - 18 fevral. - № 32. - S. 15.

Ömərov V. Uşaq hüquqlarının müdafiəsi tarixindən // Səs. - 2018. - 1 iyun. - № 104. - S. 15.

Ömrümüzün işığı: 1 iyun **Uşaqların** Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // Azərbaycan. - 2006. - 1 iyun. - S. 8.

Rəis X. Bu gün onların günüdür : gününüzü uşaqlarınıza həsr edin // Kaspi. - 2017. - 1 iyun. - № 96. - S. 14.

Rəis X. Bu gün onların günüdür : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Kaspi. - 2016. - 1 iyun. - № 94. - S. 12.

Rəşid L. Uşaqlar - dünyanın ən böyük səadəti: 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Xalq qəzeti. - 2021. - 1 iyun. - № 111. - S. 8.

Ruhiyyə. Bu gün Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Yeni Azərbaycan. - 2012. - 1 iyun. - № 97. - S. 5.

Rüstəmov İ. Gələcəyi qorumadan keçmişi yaşatmaq olmaz : 1 İyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü xalqımızın gələcəyi, milli kimliyimizin daşıyıcıları olan uşaqların bayramıdır // Xalq qəzeti. - 2018. - 1 iyun. - № 122. - S. 11.

Rüstəmov İ. Sağlam ailə Azərbaycanın sağlam gələcəyidir // Xalq qəzeti. - 2009. - 30 may. - S. 5.

Rüstəmov İ. Gələcəyi qorumadan keçmişi yaşatmaq olmaz : 1 İyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiə Günü xalqımızın gələcəyi, milli kimliyimizin daşıyıcıları olan uşaqların bayramıdır. // Xalq qəzeti. - 2018. - 1 iyun. - № 122. - S. 11.

Rzalı R. Uşaqlara sağlam münasibət milli strategiyaya çevrilməlidir : BMT-nin Uşaq Hüquqları Konvensiyasının qəbulundan 22 il ötür // Azərbaycan. - 2011. - 20 noyabr. - № 256. - S. 6.

Sadıqlı F. Ömrümüzün sevinc payı : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan. - 2014. - 1 iyun. - № 114. - S. 8.

Sadıqlı F. Ömrümüzün çiçəyi, bəzəyi... : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // Azərbaycan : qəzet. - 2015. - 31 may. - № 115. - S. 8.

Səhhət A. 1 İyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibəti ilə balalara töhfə : Vətən şeiri // Yeni Azərbaycan. - 2010. - 5 iyun. - N 99. - S. 10.

Süleymanova E. Gələcəyimiz naminə uşaqlara qayğı // Respublika. - 2016. - 20 noyabr. - № 257. - S. 4.

Süleymanova E. Uşaq hüquqlarının müdafiəsi dövlət siyasətinin prioritet istiqamətidir : "Uşaq hüquqları" aylığına yekun vurulmuşdur // Respublika. - 2015. - 20 noyabr. - № 255. - S. 7.

Süleymanova E. Uşaqlar üçün yararlı Azərbaycan naminə çalışaq : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Respublika. - 2010. - 1 iyun. - N 115. - S. 7.

Süleymanova E. Uşaqlar müstəqil Azərbaycanın gələcəyidir : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Respublika. - 2011. - 1 iyun. - № 112. - S. 4.

Süleymanova E. Uşaqların hüquqlarının müdafiəsi hər birimizin borcudur // Respublika. - 2017. - 19 noyabr. - № 254. - S. 4.

Şəfiyeva G. Uşaqların hüquqları qanunlarla qorunur : 1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan. - 2012. - 1 iyun. - № 119. - S. 5.

Uşaq Hüquqları **Konvensiyasının** əsas prinsipləri Azərbaycanda tətbiq edilir // Savalan. - 2015. - 27-30 noyabr. - № 80. - S. 1.

Uşaq hüquqları **ilə** bağlı Ombudsmanın keçirdiyi müsabiqənin qalibləri mükafatlandırılmışdır // Savalan. - 2009. - 24-30 noyabr. - N 52. - S. 3.

Uşaqlar **bizim gələcəyimizdir,** ümid yerimizdir : 1 iyun - **Uşaqlar**ın Beynəlxalq Müdafiəsi Günü. // Respublika. - 2009. - 2 iyun. - S. 6.

Uşaqların bayramı : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // Elli. - 2011. - № 6/(87). - S. 26.

Uşaqların **sosial müdafiəsi** dövlət siyasətinin mühüm tərkib hissəsidir : 1 İyun - **Uşaqların** Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // İki sahil. - 2017. - 1 iyun. - № 96. - S. 15.

Vahidoğlu O. Uşaqların gələcəyini işıqlı etmək bizim əlimizdədir : uşaq əməyinin istismarı böyük gəlir sahəsi hesab olunduğundan onun qarşısını almaq müşkül məsələyə çevrilib // İki sahil. - 2013. - 10 sentyabr. - № 164. - S. 19.

Veysova S. Uşaqlara qayğı dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindəndir : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Azərbaycan : qəzet. - 2018. - 1 iyun. - № 122. - S. 8.

Vəliyev İ. Sağlam gələcəyə qoyulan sərmayə : Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü // Xalq qəzeti. - 2016. - 1 iyun. - № 116. - S. 9.

Zayralıqızı B. Vətənə layiq ruhda : 1 iyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günüdür // Mədəni həyat. - 2012. - № 6.

Uşaqlar sabahımızın təminatıdır

(metodik vəsait)

Komputer yığımı
və dizayn: **Ülkər Cabarova**

Ünvan:AZ-1022 Bakı şəh.,S.Vurğun küç.88;
E-mail: info@clb.az.

İnternet ünvanı: www.clb.az